

3. Vétel utján.

2 db. gyönyörű Nagyágít és 3 db. gyönyörű Sylvanit Nagyágról.

4. Az egyesület t. választmányának megbízásából az egyesület anyagi támogatásával, a Kolozsvár vidékén alólírott által eszközölt gyűjtésnek eredménye:

300 drb kőzet és kővület, nagyobbreszt Kolozsvár vidékéről; mely anyagnak beható átvizsgálása után a tett kirándulások tudományos eredményéről részletes jelentés később fog benyújtatni.

Végül ki kell emelnem még, hogy a mult nyáron több szakértő látogatója volt gyűjteményünknek, kik között von Rath bonni tanár két napon át volt elfoglalva Erdély vulkáni kőzeteinek áttekintésével s nagy elismeréssel nyilatkozott az Erdélyre vonatkozó földtani gyűjtemény gazdagságáról; tanulságos és csinos föllállításáról.

Ezzel kapcsolatban van szerencsém Dr. Herbach Ferencz őrségéd urnak következő jelentését is fölolvasni:

„A mult évben a földtani teremben tovább folytatám a rendezést és új tárgyaknak föllállítását. Összesen öt szekrényben 600-nál több darab kőzet és kővület lőn kiállítva.

A mult nyáron a torockói hegységben végezvén a földtani kutatásokat, annak kőzeteiből egy teljes gyűjteményt állítottam össze, mely egy szekrényt elfoglal.

Az Erdővidék lignittartalma congeriarétegeiből új kővületekkel szaporítottatott a gyűjtemény.

Ki kell emelnem, hogy a muzeumegyesület az orvosok és természetvizsgálók mult évi nagygyűlése alkalmával keleti Erdélyre vonatkozó kőzet- és kővület-gyűjteményt állított ki Előpatakon.

A háromszéki medenczének édes és felsősvízi faunája Neumayr-tól és általam kidolgoztatván, 14 új faj lett föllállítva. A dolgozat a bécsi cs. kir. bir. földtani intézet mult évi évkönyvében jelent meg, s benne különösen ki van emelve, hogy a leirt kővületeknek összes eredeti példányai az erdélyi muzeumban találhatóak. Ezeknek feles példányaiért a muzeumegyesület cserében Horvátországból, Dalmátiából, a görög szigetekről és Kis-Ázsiából való édesvízi kővült puhányokat fog kapni.

A mult évben keleti Erdélynek jura és liáskővületeit is kikészítvén és meghatározván, jelenleg vagyok azoknak leírásával és rajzolásával elfoglalva.

Dr. Koch Antal,

mint a muzeum-egyesületi ásvány- és földtani gyűjtemény főőre.

b) Jelentés a régiség- és éremtárról.

Tisztelt közgyűlés!

Mai jelentésemet ismét annak az örvendetes ténynek előadásán kezdek: hogy régiség- és éremtárunk a lefolyt 1875 évben is tetemesen gyarapodott. Gyarapodott pedig 22 adomány és 1 vásárlás

után 287 darab régiséggel, 214 ezüst, 26 rézéremmel és 13 darab más anyagból készült pénzjeggyel és fémerrel. De gyarapodott még más tekintetben is, a menyinyiben még igen számos és érdekes darab vált gyűjteményünk tulajdonává, a mely azonban az alább felfejtendő körülmények miatt még nincsen tényleg beszolgáltatva.

A mi a régiségtár gyarapodását illeti, általában ki lehet mondani, hogy nagyon kevés és ritka kivétellel, minden egyes tárgy magában érdekes. Hiszen nem lehet képzelni oly apró, oly keveset mutató régi tárgyat, a mely a valódi régésznek valami érdekes adatot ne tudna elmondani. De a lefolyt évben ide begyűlt tárgyak közt egynehány olyan is van, a mely a szó teljes értelmében, mint egyes darab is tekintélyes és érdekes voltával díszére válik gyűjteményünknek; mint ilyenek különösen kitűnők: Bethlen Katalin fejedelemtől eredeti pecsétnyomója 1698-ból, gr. Bethlen András adománya; egy csontból készített lengyel marsalbot (pulawa), a melyen Radzivil Szaniszló Károly, Woronieczky Korybuth Dénes Miksa, Jablonsky Demeter és Lubomirszky Márton lengyel vezérek nevei be vannak vésvé, gr. Eszterházy István adománya; egy régi kis vas-ágyu, András-sofszky helybeli harangöntő adománya; egy renkívül szép bronzkori cserépkanta, a rákosi kőszénbánya-társulat adománya; az az elefántcsontnyelű ezüst díszbuzogány, a melyet a horvát nemzet néhai gr. Haller Ferencznek adott, a mikor banná lett, gr. Mikó Imre ő nmlga adománya, és végre nem hagyhatom említés nélkül fáradságos gyűjtőnket, Torma Károlyt, a ki egyszerre 262 darab vegyes régiséget szállított be, a melyek közt a történelemelőttiek szám és minőség szerint különösen kitűnők. Általában, a mióta a figyelem ez őstörténeti maradványokra irányult, a mi gyűjteményünkben is szaporodik az őskori érdekes régiségek száma és ha lesz mód, hogy e folyó év nyarán az anthropologiai congressus alkalmából Budapesten rendezendő tárlaton mi is megjelenjünk, igen tekintélyes és válogatott darabokból álló kiállítvánnyal fogunk hozzájárulhatni.

Az éremtár gyarapodása számszerint fölülmulja ugyan a régiségtárt, de érdekességre nézve messze elmaradt tőle; ha kivesszük a leydeni egyetemi emlékérmét (bronz), a tudomány akadémiától béküldött Czuczor Fogarasy (ezüst) fémert, a csernovitzi egyetem megnyítására vert (britaniai fém) fémert, egy franciaia (bronz) gúnyfémet, a melyet br. Bánffy Zoltántól kaptunk, a nagy számmal begyűlt pénzek közt nem igen akadt olyan, a mely gyűjteményünkben még nem volt meg, és még az a 75 gyönyörű darabból álló római (ezüst) pénzgyűjtemény, a melyet Torma Károly a Csicsó-Kereszturon eszközölt ásatás leleteiből béküldött, csak annyiból szaporítja gyűjteményünket, hogy a meglevő kopott példányokat e szép és ép példányokkal kicserélhetjük.

Gyűjteményeink egyébiránt rendben vannak. Minthogy azonban az 1864-ben elkészült eredeti leltárak a folytonos szaporodás további beiktatására már nem alkalmasak, mert a mindig hozzácsatolt toldalék által a rendszeresség veszett el, e folyó év nyarán beáll a merőben új leltárak készítésének szükségessége.

A mult évben az igazgató választmány egy új eljárást kezdeményezett érem- és régiségtárunk gyarapítása érdekében, a mely remélhetőleg a legszebb eredményekre fog vezetni. Az az évi átalány, a melyet e gyűjtemény gyarapítására fordíthatunk, noha elégséges volna egy kezdetleges állapotban levő gyűjteménynek, a mely még olcsó apróságokat vásárol, a mi gyűjteményünk jelen állapotában vásárlásokra igen csekély.

Nem is beszélve bel- és műbecs által kitűnő oly régiségekről, a melyek közt egyetlen egy darab ára, nem százakra, hanem ezerekre megyen, és a melyekhez csak oly gazdag muzeumok szólhatnak, a milyen a british muzeum, vagy olyanok, a melyek számára egy gazdag és bőkezű kormány vásárol, mint a milyen a berlini muzeum; még egyes ritkább érmeknek is akkora az ára, hogy egész átalányunkkal alig tudnánk egy év alatt három, négy darabot megszerezni. anynyival is inkább, mivel e téren magán gyűjtők és utazó ügynökök nagy számban versenyeznek velünk. Ezt tekintetbe véve elhatározta az igazgató választmány, hogy az őszszeg tetemes részét évenként ásatásokra fogja fordítani.

A lefolyt évben ily ásatások történtek Csicsó-Keresztur határán az ott levő római telep helyén Torma Károly alelnökünk szakértő és buzgó vezetése és felügyelete alatt, és a Bardóczy határon Erdővidékén az én felügyeletem alatt. Torma eredményei fölülmúlták a reményt; egy egész kis muzeumot alkotó sora az érdekes tárgyaknak került ki egy fürdőház és egy más ismeretlen rendeltetésű terjedelmes épület kitért alapfalai közül. Ezek azok a tárgyak, a melyek már a muzeum tulajdonai, de még nincsenek bészolgáltatva, mivel Torma ur fentartotta magának a jogot, hogy egy részletes monographiában ő maga ismertesse. Az én eredményeim nagyon csekélyek. A pogánysírok, a melyeket felásattam, már ki voltak kutatva és feltúrva. Igen későre jutottunk annak a tudomására, hogy ott effélék léteznek.

Noha tehát az ily ásatások eredményei egyáltalában nem számíthatók ki, itt nálunk napról-napra anynyi új lelhelynek jövünk nyomába, hogy hasznosabban nem költethjük el a régiségtár gyarapítására szánt pénzt, mint ha mentől több helyt itt kutató ásatásokat rendezünk.

Meg kell még említenem, hogy dr. Koch Antal barátom évkönyvünk legközelebb megjelent füzetében szakszerűen ismertette a gyűjteményünkben levő kőszerszámokat. Ezért annál nagyobb köszönettel tartozunk, mivel e tárgyak tudományos felhasználásában főfontosságú a kőzetanyagok meghatározása.

Ez a t. közgyűlés, a mit régiség- és éremtárunkról jelenteni jelenlegi kötelességem volt.